

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 59.970/1
van 27 september 2016

over

een voorontwerp van wet
‘houdende diverse bepalingen
inzake aanvullende pensioenen
en tot instelling van een
aanvullend pensioen voor de
zelfstandigen actief als
natuurlijk persoon, voor de
meewerkende echtgenoten en
voor de zelfstandige helpers’

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

avis 59.970/1
du 27 septembre 2016

sur

un avant-projet de loi ‘portant
des dispositions diverses en
matière des pensions
complémentaires et instaurant
une pension complémentaire
pour les travailleurs
indépendants personnes
physiques, pour les conjoints
aidants et les aidants
indépendants’

Op 28 juli 2016 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Zelfstandigen verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 13 september 2016,^(*) en nogmaals verlengd tot 27 september 2016, een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet ‘houdende diverse bepalingen inzake aanvullende pensioenen en tot instelling van een aanvullend pensioen voor de zelfstandigen actief als natuurlijk persoon, voor de meewerkende echtgenoten en voor de zelfstandige helpers’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 22 september 2016. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wilfried VAN VAERENBERGH en Patricia DE SOMERE, staatsraden, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rita VAN DEN EECKHOUT, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 27 september 2016

*

Le 28 juillet 2016, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre des Indépendants à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, prorogé de plein droit jusqu'au 13 septembre 2016,^(**) et encore prorogé jusqu'au 27 septembre 2016, sur un avant-projet de loi ‘portant des dispositions diverses en matière des pensions complémentaires et instaurant une pension complémentaire pour les travailleurs indépendants personnes physiques, pour les conjoints aidants et les aidants indépendants’.

L'avant-projet a été examiné par la première chambre le 22 septembre 2016. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Wilfried VAN VAERENBERGH et Patricia DE SOMERE, conseillers d'État, et Wim GEURTS, greffier.

Le rapport a été présenté par Rita VAN DEN EECKHOUT, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Marnix VAN DAMME, président de chambre.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 27 septembre 2016.

*

(*) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege wordt verlengd met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.

(**) Ce délai résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, *in fine*, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juillet au 31 juillet ou lorsqu'il expire entre le 15 juillet et le 15 août.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN WET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt ertoe een aanvullend pensioen in te stellen voor zelfstandigen, actief als natuurlijk persoon, meewerkende echtgenoten en zelfstandige helpers. Tevens beoogt het ontwerp wijzigingen aan te brengen in de bestaande regelgeving om die toepasbaar te maken op het nieuwe wettelijke kader. Met het ontwerp worden onder meer een aantal – veelal technische – wijzigingen aangebracht in de programmawet (I) van 24 december 2002 en in titel IV van de wet van 15 mei 2014 ‘houdende diverse bepalingen’ (hierna: WAP bedrijfsleider).

Het voorontwerp van wet valt te situeren binnen de hervormingen van de tweede pensioenpijler (het aanvullend pensioen) en creëert op sociaal vlak een wettelijk minimumkader. De ontworpen regeling is geïnspireerd op de bestaande regelgeving inzake het aanvullend pensioen voor bedrijfsleiders en het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen (Afdeling 4 van hoofdstuk 1 van titel II van de programmawet (I) van 24 december 2002 (hierna: WAPZ)). Het laat zelfstandigen, die geen bedrijfsleider zijn in de zin van artikel 32, eerste lid, 1° en 2°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, hun meewerkende echtgenoten en zelfstandige helpers, toe een aanvullend pensioen op te bouwen naast het aanvullend pensioen, dat zich situeert binnen de grenzen bepaald door de WAPZ. Deze mogelijkheid van een “bijkomend” aanvullend pensioen bestond reeds voor bedrijfsleiders en wordt nu uitgebreid naar zelfstandigen als natuurlijk persoon, hun meewerkende echtgenoten en zelfstandige helpers.

ALGEMENE OPMERKINGEN

3. De wetgever heeft zich in het ontwerp op zowel inhoudelijk als redactioneel vlak in ruime mate laten inspireren door de overeenkomstige bepalingen in de WAP bedrijfsleider en de WAPZ. In de hierna volgende opmerkingen wordt gewezen op een aantal discordanties tussen bepalingen in het ontwerp en de bepalingen in de WAP bedrijfsleider of de WAPZ. Het is immers niet steeds duidelijk of dergelijke afwijkingen effectief zijn bedoeld of om welke reden voor dergelijke afwijkingen is gekozen. Het uitgangspunt dient evenwel te zijn dat, indien er geen specifieke reden bestaat waarom van de overeenkomstige bepalingen van de WAP bedrijfsleider of de WAPZ wordt afgeweken, in het ontwerp het best zo nauw als mogelijk wordt aangesloten bij die bepalingen en om dit in zowel de Nederlandse als de Franse tekst te doen.² De stellers van

¹ Aangezien het gaat om een voorontwerp van wet wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Dit is niet steeds het geval in het ontwerp. Zo wordt in artikel X + 1, 4°, voor de omschrijving van het begrip “helper” aangesloten bij de redactie van de definitie van dat begrip in de Franse tekst van artikel 42, 5°, WAPZ,

het ontwerp doen er goed aan om de tekst van dit laatste op dit punt aan een bijkomende controle te onderwerpen. In de hierna volgende opmerkingen wordt reeds gewezen op de voornaamste discordanties. Daarnaast zijn er evenwel nog een aantal, veelal detailmatige redactionele verschillen die in dit advies niet worden aangestipt.

4. Het spreekt voor zich dat in een autonoom wetsontwerp zoals het voorliggende een doorlopende nummering in Arabische cijfers van de artikelen ervan thuishoort. Een nummering van artikelen als “X”, “X + 1”, “X + 2”, enz. kan worden gebillijkt ingeval een regeling is bestemd om te worden ingevoegd in een ander, ruimer ontwerp van wet, maar dit lijkt met het om advies voorgelegde ontwerp van wet niet het geval te zijn. De wijze van nummering van de artikelen van het ontwerp moet derhalve nog worden aangepast.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel X + 1

5. In tegenstelling tot wat het geval is in artikel 42, 8°/1, WAPZ wordt aan het einde van de omschrijving van het begrip “verworven prestaties”, in artikel X + 1, 9°, van het ontwerp, geen melding gemaakt van een “verdere bijdragebetaling”, doch wel van een “latere bijdragebetaling”. Afgezien van de vraag met betrekking tot de wenselijkheid van een redactionele uniformiteit tussen de betrokken wetten, lijkt de term “verdere bijdragebetaling” ook op inhoudelijk vlak de voorkeur te verdienen.

6. De definitie van het begrip “pensioeninstelling”, in artikel X + 1, 10°, van het ontwerp, wijkt af van de definitie van dat begrip in de WAP bedrijfsleider. De afwijking kan worden verantwoord omdat in de definitie van het begrip in artikel 35, 12°, van de WAP bedrijfsleider nog wordt gerefereerd aan de ondertussen opgeheven wet van 9 juli 1975 ‘betreffende de controle der verzekeringsondernemingen’. Het verdient wel aanbeveling dat de definitie van het begrip “pensioeninstelling” in de WAP bedrijfsleider zou worden geactualiseerd naar het voorbeeld van de omschrijving in artikel X + 1, 10°, van het ontwerp. Naar het zeggen van de gemachtigde zou daartoe in hoofdstuk 3 van titel III van het ontwerp een bepaling in die zin worden toegevoegd.

Aangezien ook in artikel 35, 15°, van de WAP bedrijfsleider (definitie van “de wetgeving inzake prudentieel toezicht”) nog wordt verwezen naar de opgeheven wet van 9 juli 1975, wordt ook die bepaling het best aangepast door middel van een in hoofdstuk 3 van titel III van het ontwerp toe te voegen bepaling.

Artikel X + 4

7. Artikel X + 4, § 1, laatste lid, van het ontwerp, luidt:

“Als de pensioenfiche elektronisch wordt bezorgd, dan behoudt de in deze paragraaf bedoelde aangeslotene het recht de vraag te stellen om de pensioenfiche voortaan op papier te ontvangen.”

Aan de gemachtigde werd gevraagd of de pensioeninstelling kan weigeren om een positief gevolg te geven aan de betrokken vraag van de aangeslotene.

De gemachtigde antwoordde:

“De opzet van de bepaling is wel degelijk dat de pensioeninstelling de vraag van de aangeslotene om de pensioenfiche op papier te ontvangen niet kan weigeren. De bepaling zou in die zin verduidelijkt kunnen worden, maar er zou daardoor een verschil ontstaan in de formulering ten opzichte van dezelfde verplichting voorzien in art. 26, § 1, laatste lid van de WAP, art. 39, § 1, laatste lid van de WAP bedrijfsleider en art. 48, § 1, laatste lid van de WAPZ.

Zou u er zich mee akkoord kunnen verklaren het verplichte karakter van de afgifte op papier in de memorie van toelichting te verduidelijken? Dit om te vermijden dat er verwarring zou kunnen ontstaan over de verplichting in de WAP, de WAP bedrijfsleider en de WAPZ.”

Met de door de gemachtigde gedane suggestie kan worden ingestemd. Daartoe volstaat het om in de nu reeds in de memorie van toelichting weergegeven commentaar bij de ontworpen bepaling te expliciteren dat de aangeslotene wel degelijk het recht heeft om een papieren versie van de pensioenfiche te “ontvangen” en dat op een aanvraag daartoe in die zin moet worden ingegaan.

8. In de Nederlandse tekst van artikel X + 4, § 2, van het ontwerp wordt melding gemaakt van zowel “prestaties” als “uitkeringen”. In de Franse tekst van de ontworpen bepaling wordt uitsluitend de term “prestations” gebruikt. Rekening houdend met de redactie van overeenkomstige bepalingen, zoals artikel 39, § 2, van de WAP bedrijfsleider en artikel 48, § 3, van de WAPZ, werd aan de gemachtigde gevraagd of de terminologie in de Nederlandse tekst van artikel X + 4, § 2, van het ontwerp, correct is en of deze niet eenvormig moet worden gemaakt, en waarom in de ontworpen bepaling niet tevens melding wordt gemaakt van de “mogelijke uitbetalingswijzen”.

De gemachtigde antwoordde:

“Omwille van de uniformiteit geniet het inderdaad de voorkeur om in de Nederlandstalige versie het woord “prestatie” te gebruiken in plaats van het woord “uitkering”. Er zou om de uniformiteit met de WAP, de WAPZ en de WAP bedrijfsleider te garanderen inderdaad “over de mogelijke uitbetalingswijze / sur les options de paiement possibles” aan respectievelijk de Nederlandstalige en de Franstalige versie toegevoegd moeten worden.”

De redactie van artikel X + 4, § 2, van het ontwerp, zal in de door de gemachtigde aangegeven zin moeten worden aangepast en aangevuld.

Artikel X + 5

9. In artikel X + 5, § 1, eerste lid, van het ontwerp wordt melding gemaakt van “het recht op overdracht van de reserves naar een andere pensioeninstelling”. Aan de gemachtigde werd gevraagd of in de betrokken bepaling niet moet worden geëxpliciteerd aan wie het recht op overdracht toekomt.³

De gemachtigde antwoordde:

“Het verdient inderdaad (...) aanbeveling deze bepaling als volgt aan te vullen: ‘Onverminderd de bepalingen in § 2 en het recht van de aangeslotene op overdracht van de reserves naar een andere pensioeninstelling (...)’”

Er kan worden ingestemd met het tekstvoorstel van de gemachtigde.

Artikel X + 6

10. Zoals in de Franse tekst het geval is wordt ook in de Nederlandse tekst van artikel X + 6, derde lid, van het ontwerp, het best aangesloten op de terminologie van het eerste lid van artikel X + 6. Men vervange derhalve in de Nederlandse tekst van het derde lid de woorden “het beleggingsbeleid” door de woorden “de beginselen van het beleggingsbeleid”.

Artikel X + 7

11. Naar analogie van de terminologie die voorkomt in artikel X + 6 van het ontwerp vervange men aan het einde van artikel X + 7, § 2, eerste lid, 1°, de woorden “de beleggingsbeginselen bedoeld in artikel X + 6” door de woorden “de beginselen van het beleggingsbeleid bedoeld in artikel X + 6” (in de Franse tekst “aux principes de la politique de placement visés à l’article X + 6”).

Artikel X + 9

12. In artikel X + 9, tweede lid, van het ontwerp wordt melding gemaakt van de “periodiciteit” van de betrokken mededeling. In artikel 44, tweede lid, van de WAP bedrijfsleider wordt de term “frequentie” gebruikt. Zoals door de gemachtigde werd beaamd wordt, ter wille van de redactionele uniformiteit, in artikel X + 9, tweede lid, van het ontwerp eveneens het best van de “frequentie” melding gemaakt in plaats van “periodiciteit”.

³ Vergelijk met artikel 40, § 1, eerste lid, van de WAP bedrijfsleider waarin wordt melding gemaakt van “het recht van de bedrijfsleider, wanneer hij ophoudt bedrijfsleider van de inrichter te zijn”.

Artikel X + 11

13. In artikel X + 11, § 2, van het ontwerp wordt, benevens van de (pensioen)instelling, ook melding gemaakt van de “persoon”. Aan de gemachtigde werd gevraagd naar wie de term “persoon” verwijst en of het de bedoeling is dat ook die een dwangsom kan worden opgelegd.

De gemachtigde antwoordde:

“In de WAP bedrijfsleiders en de WAPZ verwijst persoon ook naar de inrichter. Vermits in het voorontwerp enkel de pensioeninstellingen en de zelfstandige actief als natuurlijk persoon betrokken zijn, heeft de vermelding van de term ‘persoon’ geen betekenis. Deze term zou dus geschrapt moeten worden.”

De redactie van artikel X + 11, § 2, van het ontwerp, dient te worden aangepast op de door de gemachtigde aangegeven wijze.

Artikel X + 16

14. Het bepaalde in artikel X + 16, derde en vierde lid, van het ontwerp is gelijklopend met hetgeen in artikel 52, derde en vierde lid, van de WAP bedrijfsleider wordt vermeld in verband met de verjaring. In de memorie van toelichting bij de laatstgenoemde wet wordt verduidelijkt dat de gemeenrechtelijke regels inzake schorsing en stuiting van de verjaringstermijn ook nog steeds van toepassing zijn. Naar het zeggen van de gemachtigde geldt dit ook ten aanzien van de ontworpen regeling. Het verdient aanbeveling om dergelijke verduidelijking ook op te nemen in de memorie van toelichting bij het voorliggende ontwerp van wet.

Artikel X + 17

15. In artikel X + 17 van het ontwerp moet worden melding gemaakt van “het eerste gebundelde tweejaarlijks verslag zoals bedoeld in artikel X + 12” (niet: zoals bedoeld in artikel X + 13).⁴

Artikel X + 21

16. In de ontworpen bepaling onder artikel X + 21, 2°, van het ontwerp lijkt de verwijzing naar “artikel X + 12” van de ontworpen wet te moeten worden vervangen door een verwijzing naar “artikel X + 11” van die wet.

⁴ Interne verwijzingen die niet correct zijn bemoeilijken de leesbaarheid en de begrijpelijkheid van de regeling. Dit is niet enkel zo ingeval deze in de tekst van de wet voorkomen, maar ook ingeval de memorie van toelichting dergelijke foutieve verwijzingen bevat. Zo wordt bijvoorbeeld in de commentaar die in de memorie van toelichting wordt gegeven bij de artikelen X + 18 en X + 19 verkeerdelijk verwezen naar een “correctie” die in artikel X + 20 zou gebeuren, terwijl een correctie in artikel X + 18 wordt bedoeld. De stellers van het ontwerp doen er goed aan om de ontworpen wet en de memorie van toelichting vanuit dat oogpunt aan een bijkomende controle te onderwerpen.

Artikel X + 22

17. In de inleidende zin van artikel X + 22 van het ontwerp moet het opschrift van de wet van 27 oktober 2006 ‘betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening’ worden vermeld.

Artikel X + 23

18. In de inleidende zin van artikel X + 23 van het ontwerp hoeft geen melding te worden gemaakt van het opschrift van de vervangende wet van 15 mei 2014. Het volstaat aan het einde van de inleidende zin te schrijven “, vervangen bij de wet van 15 mei 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:”. Waar nodig dient de redactie van nog andere bepalingen van het ontwerp in die zin te worden aangepast.⁵

Artikel X + 24

19. De wijziging die artikel X + 24, 3°, van het ontwerp beoogt, betreft artikel 306, § 2, tweede lid, van de programmawet (I) van 27 december 2006, en niet artikel 306, § 2, eerste lid, 8°, van die wet.⁶

20. Ter wille van de redactionele eenvormigheid met artikel 306, § 2, eerste lid, 1° tot 4°, van de programmawet (I) van 27 december 2006, verdient het aanbeveling om in de Nederlandse tekst van de ontworpen bepaling onder artikel X + 24, 1°, van het ontwerp de woorden “andere instellingen die daarvoor een volmacht gekregen hebben” te vervangen door de woorden “andere daartoe gemachtigde instellingen”.

Artikelen X + 31 en X + 32

21. Zoals door de gemachtigde werd bevestigd, moet in de inleidende zin van artikel X + 31 van het ontwerp worden geschreven “wordt een artikel 65/4 ingevoegd” in plaats van “wordt een artikel 65/7 ingevoegd”. In de inleidende zin van artikel X + 32 moeten – steeds volgens de gemachtigde – de woorden “wordt een artikel 65/7 ingevoegd” worden vervangen door de woorden “wordt een artikel 55/7 ingevoegd”.

22. In het ontworpen artikel 65/4, eerste lid, 3°, van de programmawet (I) van 24 december 2002 (artikel X + 31 van het ontwerp), stemt de verwijzing naar “artikel 13bis, § 1, 1°, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967”, in de Nederlandse tekst, niet overeen met

⁵ Zo bijvoorbeeld de inleidende zin van artikel X + 24 van het ontwerp; zie ook de inleidende zin van artikel X + 35 van het ontwerp waarin de vermelding van het opschrift van het koninklijk besluit van 3 maart 2011 en van de wet van 19 april 2014 moet worden weggelaten.

⁶ In artikel X + 24, 1°, van het ontwerp zou moeten worden geschreven: “in het eerste lid wordt tussen 3° en 4° ...”; artikel X + 24, 2°, zou moeten aanvangen als volgt: “in het eerste lid worden in punt 6° de woorden ...”.

de verwijzing naar “l'article 13bis, § 2, 1°, de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967”, in de Franse tekst. Dit gebrek aan overeenstemming moet worden weggewerkt.

Eenzelfde discordantie komt voor tussen de Nederlandse en de Franse tekst van de laatste alinea van het ontworpen artikel 65/4, eerste lid, 5° van de programmawet (I) van 24 december 2002 (artikel X + 31 van het ontwerp). Ook deze discordantie moet uiteraard worden verholpen.

23. In het ontworpen artikel 55/7, § 1, eerste lid, 2°, van de wet van 15 mei 2014 ‘houdende diverse bepalingen’ (artikel X + 32 van het ontwerp), vermeldde men het opschrift van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 ‘houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen’. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 55/7, § 1, tweede lid, van de wet van 15 mei 2014 (artikel X + 32 van het ontwerp), schrijve men dan “overeenkomstig artikel 20 van het voornoemde koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, waarbij de aangeslotene zich aansloot”.

Artikel X + 38

24. Zoals door de gemachtigde werd bevestigd, dient het ontworpen artikel 74, § 1, 5°, van de wet van 27 oktober 2006 ‘betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening’ aan te vangen als volgt: “de bovenwettelijke voordelen inzake pensioen, ...”.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET DE LOI

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a pour objet d'instaurer une pension complémentaire pour les travailleurs indépendants personnes physiques, les conjoints aidants et les aidants indépendants. Par ailleurs, le projet vise à apporter des modifications dans la réglementation existante afin de la rendre applicable au nouveau cadre légal. Le projet apporte notamment un certain nombre de modifications – pour la plupart techniques – à la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 et au titre IV de la loi du 15 mai 2014 'portant des dispositions diverses' (ci-après : LPC dirigeant d'entreprise).

L'avant-projet de loi s'inscrit dans le cadre des réformes du deuxième pilier des pensions (la pension complémentaire) et crée un cadre légal social minimum. Le régime en projet s'inspire de la réglementation existante relative à la pension complémentaire des dirigeants d'entreprise et à la pension complémentaire libre des indépendants (Section 4 du chapitre 1 du titre II de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 (ci-après : LPCI)). Il permet aux travailleurs indépendants, qui ne sont pas des dirigeants d'entreprise au sens de l'article 32, alinéa 1er, 1° et 2°, du Code des impôts sur les revenus 1992, à leurs conjoints aidants et aux aidants indépendants de constituer une pension complémentaire en sus de la pension complémentaire, qui se situe dans les limites définies par la LPCI. Cette possibilité de pension complémentaire « supplémentaire » existait déjà pour les dirigeants d'entreprise et est à présent étendue aux travailleurs indépendants personnes physiques, à leurs conjoints aidants et aux aidants indépendants.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

3. Dans le projet, le législateur s'est largement inspiré, tant sur le fond que sur le plan rédactionnel, des dispositions correspondantes de la LPC dirigeant d'entreprise et de la LPCI. Les observations qui suivent relèvent un certain nombre de discordances entre les dispositions du projet et celles de la LPC dirigeant d'entreprise et de la LPCI. En effet, on n'aperçoit pas toujours clairement si de tels écarts sont effectivement voulus ou quel motif justifie ce choix. Or, il faut partir du principe que s'il n'existe pas de motif spécifique justifiant de déroger aux dispositions correspondantes de la LPC dirigeant d'entreprise ou de la LPCI, il est préférable que le projet se rapproche le plus possible de ces dispositions, et ce tant dans le texte français que dans le texte

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité avec les normes supérieures.

néerlandais ². Les auteurs du projet seraient bien avisés de réexaminer le texte de ce dernier sur ce point. Les observations qui suivent attirent déjà l'attention sur les principales discordances. Il reste néanmoins un certain nombre de différences, surtout d'ordre rédactionnel et de détail, qui ne sont pas relevées dans le présent avis.

4. Il va de soi qu'un projet de loi autonome comme celui à l'examen appelle une numérotation continue de ses articles en chiffres arabes. Une numérotation des articles de type « X », « X + 1 », « X + 2 », etc. peut se justifier dans le cas d'un régime destiné à être inséré dans un autre projet de loi plus large, ce qui ne semble cependant pas être le cas du projet de loi soumis pour avis. Il y aura donc lieu d'adapter le mode de numérotation des articles du projet.

EXAMEN DU TEXTE

Article X + 1

5. Contrairement à l'article 42, 8°/1, LPCI, il est fait état, dans le texte néerlandais de l'article X + 1, 9°, du projet, de « latere bijdragebetaling », à la fin de la définition de la notion de « prestations acquises et non de « verdere bijdragebetaling ». Indépendamment de la question de l'opportunité d'une uniformité rédactionnelle entre les lois concernées, le terme « verdere bijdragebetaling » semble emporter la préférence sur le fond également.

6. La définition de la notion d'« organisme de pension », à l'article X + 1, 10°, du projet, s'écarte de la définition de cette notion dans la LPC dirigeant d'entreprise. Cette dérogation peut s'expliquer par le fait que la définition de la notion inscrite à l'article 35, 12°, de la LPCI dirigeant d'entreprise fait encore référence à la loi du 9 juillet 1975 'relative au contrôle des entreprises d'assurances', entre-temps abrogée. Il est recommandé d'actualiser la définition de la notion d'« organisme de pension » dans la LPC dirigeant d'entreprise en s'inspirant de la définition figurant à l'article X + 1, 10°, du projet. Selon le délégué, une disposition dans ce sens serait ajoutée à cet effet dans le chapitre 3 du titre III du projet.

Dès lors que l'article 35, 15°, de la LPC dirigeant d'entreprise (définition de « la législation de contrôle prudentiel ») vise lui aussi la loi abrogée du 9 juillet 1975, mieux vaudrait adapter également cette disposition en ajoutant une disposition dans le chapitre 3 du titre III du projet.

² Tel n'est pas toujours le cas dans le projet. Ainsi, pour définir la notion d'« aidant », l'article X + 1, 4°, se conforme à la définition de cette notion telle qu'elle est formulée dans le texte français de l'article 42, 5°, LPCI, tandis que le texte néerlandais s'en écarte (« die de voor een hoofdberoep bedoelde bijdragen verschuldigd is »).

Article X + 4

7. L'article X + 4, § 1er, dernier alinéa, du projet s'énonce comme suit :

« En cas de communication par voie électronique, l'affilié visé au présent paragraphe conserve le droit de demander la communication de celle-ci en version papier ».

Il a été demandé au délégué si l'organisme de pension peut refuser de donner une suite positive à la demande concernée de l'affilié.

Le délégué a répondu ce qui suit :

« De opzet van de bepaling is wel degelijk dat de pensioeninstelling de vraag van de aangeslotene om de pensioenfiche op papier te ontvangen niet kan weigeren. De bepaling zou in die zin verduidelijkt kunnen worden, maar er zou daardoor een verschil ontstaan in de formulering ten opzichte van dezelfde verplichting voorzien in art. 26, § 1, laatste lid van de WAP, art. 39, § 1, laatste lid van de WAP bedrijfsleider en art. 48, § 1, laatste lid van de WAPZ.

Zou u er zich mee akkoord kunnen verklaren het verplichte karakter van de afgifte op papier in de memorie van toelichting te verduidelijken? Dit om te vermijden dat er verwarring zou kunnen ontstaan over de verplichting in de WAP, de WAP bedrijfsleider en de WAPZ ».

La suggestion du délégué peut être accueillie. À cette fin, il suffit de préciser dans le commentaire de la disposition en projet figurant déjà dans l'exposé des motifs que l'affilié a effectivement le droit de « recevoir » une version papier de la fiche de pension et qu'une demande dans ce sens doit être accueillie.

8. Le texte néerlandais de l'article X + 4, § 2, du projet fait mention tant de « prestaties » que de « uitkeringen ». Le texte français de la disposition en projet utilise exclusivement le terme « prestations ». Compte tenu de la rédaction de dispositions correspondantes, comme l'article 39, § 2, de la LPC dirigeant d'entreprise et l'article 48, § 3, de la LPCI, il a été demandé au délégué si la terminologie dans le texte néerlandais de l'article X + 4, § 2, du projet est correcte et s'il ne faut pas l'uniformiser, et pourquoi la disposition en projet ne mentionne pas également les « options de paiement possibles ».

Le délégué a répondu ce qui suit :

« Omwille van de uniformiteit geniet het inderdaad de voorkeur om in de Nederlandstalige versie het woord 'prestatie' te gebruiken in plaats van het woord 'uitkering'. Er zou om de uniformiteit met de WAP, de WAPZ en de WAP bedrijfsleider te garanderen inderdaad 'over de mogelijke uitbetalingswijze / sur les options de paiement possibles' aan respectievelijk de Nederlandstalige en de Franstalige versie toegevoegd moeten worden ».

La rédaction de l'article X + 4, § 2, du projet devra être adaptée et complétée dans le sens indiqué par le délégué.

Article X + 5

9. L'article X + 5, § 1er, alinéa 1er, du projet fait état du « droit au transfert des réserves vers un autre organisme de pension ». Il a été demandé au délégué s'il ne faut pas préciser, dans la disposition concernée, à qui revient le droit au transfert ³.

Le délégué a répondu ce qui suit :

« Het verdient inderdaad (...) aanbeveling deze bepaling als volgt aan te vullen: 'Onverminderd de bepalingen in § 2 en het recht van de aangeslotene op overdracht van de reserves naar een andere pensioeninstelling (...)' ».

On peut se rallier à la proposition de texte du délégué.

Article X + 6

10. À l'instar du texte français, mieux vaudrait conformer également le texte néerlandais de l'article X + 6, alinéa 3, du projet à la terminologie de l'alinéa 1er de l'article X + 6. On remplacera dès lors, dans le texte néerlandais de l'alinéa 3, les mots « het beleggingsbeleid » par les mots « de beginselen van het beleggingsbeleid ».

Article X + 7

11. Par analogie avec la terminologie utilisée à l'article X + 6 du projet, on remplacera, à la fin de l'article X + 7, § 2, alinéa 1er, 1°, les mots « aux principes fondant la politique de placement visée à l'article X + 6 » par les mots « aux principes de la politique de placement visés à l'article X + 6 » (dans le texte néerlandais : « de beginselen van het beleggingsbeleid bedoeld in artikel X + 6 »).

Article X + 9

12. Dans le texte néerlandais, l'article X + 9, alinéa 2, du projet mentionne la « periodiciteit » de la communication visée. L'article 44, alinéa 2, de la LPC dirigeant d'entreprise utilise le terme « frequentie ». Comme l'a confirmé le délégué, il serait également préférable, par souci d'uniformité rédactionnelle, de faire état de « frequentie » plutôt que de « periodiciteit » à l'article X + 9, alinéa 2, du projet.

³ Comparer avec l'article 40, § 1er, alinéa 1er, de la LPC dirigeant d'entreprise, qui mentionne le « droit pour le dirigeant d'entreprise (...), lorsqu'il cesse d'être dirigeant d'entreprise de l'organisateur ».

Article X + 11

13. L'article X + 11, § 2, du projet mentionne, outre l'organisme (de pension), également la « personne ». Il a été demandé au délégué qui vise le terme « personne » et si l'intention est de pouvoir lui imposer aussi une astreinte.

Le délégué a répondu ce qui suit :

« In de WAP bedrijfsleiders en de WAPZ verwijst persoon ook naar de inrichter. Vermits in het voorontwerp enkel de pensioeninstellingen en de zelfstandige actief als natuurlijk persoon betrokken zijn, heeft de vermelding van de term 'persoon' geen betekenis. Deze term zou dus geschrapt moeten worden ».

On adaptera la rédaction de l'article X + 11, § 2, du projet dans le sens indiqué par le délégué.

Article X + 16

14. L'article X + 16, alinéas 3 et 4, du projet est similaire à ce que l'article 52, alinéas 3 et 4, de la LPC dirigeant d'entreprise mentionne en ce qui concerne la prescription. L'exposé des motifs de cette dernière loi précise que les règles de droit commun en matière de suspension et d'interruption du délai de prescription restent d'application. Selon le délégué, elles s'appliquent aussi au régime en projet. Il est recommandé d'inscrire également cette précision dans l'exposé des motifs du projet de loi à l'examen.

Article X + 17

15. L'article X + 17 du projet doit faire état du « premier rapport bisannuel groupé visé à l'article X + 12 » (et non : visée à l'article X + 13) ⁴.

Article X + 21

16. Dans la disposition en projet à l'article X + 21, 2°, du projet, il semble qu'il faille remplacer la référence à « l'article X + 12 » de la loi en projet par une référence à « l'article X + 11 » de cette loi.

⁴ Des références internes erronées entravent la lisibilité et l'intelligibilité de la réglementation. Ceci est vrai non seulement lorsqu'elles figurent dans le texte de la loi, mais aussi lorsque l'exposé des motifs contient de telles références. C'est ainsi par exemple que le commentaire des articles X + 18 et X + 19, figurant dans l'exposé des motifs, renvoie erronément à une « correction » qui serait apportée à l'article X + 20, alors que l'on vise une correction dans l'article X + 18. Les auteurs du projet seraient bien avisés de réexaminer la loi en projet et l'exposé des motifs sous cet angle.

Article X + 22

17. La phrase liminaire de l'article X + 22 du projet doit mentionner l'intitulé de la loi du 27 octobre 2006 'relative au contrôle des institutions de retraite professionnelle'.

Article X + 23

18. La phrase liminaire de l'article X + 23 du projet ne doit pas mentionner l'intitulé de la loi de remplacement du 15 mai 2014. Il suffit d'écrire, à la fin de la phrase liminaire, « , remplacé par la loi du 15 mai 2014, les modifications suivantes sont apportées : ». Au besoin, on adaptera encore la rédaction d'autres dispositions du projet dans ce sens ⁵.

Article X + 24

19. La modification visée par l'article X + 24, 3°, du projet concerne l'article 306, § 2, alinéa 2, de la loi-programme (I) du 27 décembre 2006, et non l'article 306, § 2, alinéa 1er, 8°, de cette loi ⁶.

20. Dans un souci d'uniformité rédactionnelle avec l'article 306, § 2, alinéa 1er, 1° à 4°, de la loi-programme (I) du 27 décembre 2006, il est recommandé, dans le texte néerlandais de la disposition en projet à l'article X + 24, 1° du projet, de remplacer les mots « andere instellingen die daarvoor een volmacht gekregen hebben » par les mots « andere daartoe gemachtigde instellingen ».

Articles X + 31 et X + 32

21. Comme l'a confirmé le délégué, il convient d'écrire, dans la phrase liminaire de l'article X + 31 du projet, « il est inséré un article 65/4 » au lieu de « il est inséré un article 65/7 ». Dans la phrase liminaire de l'article X + 32, il y a lieu – toujours selon le délégué – de remplacer les mots « il est inséré un article 65/7 » par les mots « il est inséré un article 55/7 ».

22. À l'article 65/4, alinéa 1er, 3°, en projet, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 (article X + 31 du projet), la référence à « l'article 13bis, § 2, 1°, de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 » dans le texte français ne correspond pas à la référence à l'« artikel 13bis, § 1, 1°, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 » dans le texte néerlandais. Cette discordance doit évidemment être aussi éliminée.

⁵ Ainsi, par exemple, la phrase liminaire de l'article X + 24 du projet; voir aussi la phrase liminaire de l'article X + 35 du projet, où la mention de l'intitulé de l'arrêté royal du 3 mars 2011 et de la loi du 19 avril 2014 doit être omise.

⁶ À l'article X + 24, 1°, du projet, il y aurait lieu d'écrire : « ... dans l'alinéa 1er, il est inséré entre les 3° et 4° un 3°/1 rédigé comme suit ... » ; l'article X + 24, 2°, devrait commencer comme suit : « dans l'alinéa 1er, 6°, les mots ... ».

On observe la même discordance entre les versions française et néerlandaise au dernier alinéa de l'article 65/4, alinéa 1er, 5°, en projet de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 (article X + 31 du projet). Cette discordance doit manifestement aussi être éliminée.

23. À l'article 55/7, § 1er, alinéa 1er, 2°, en projet, de la loi du 15 mai 2014 'portant des dispositions diverses' (article X + 32 du projet), on mentionnera l'intitulé de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 'organisant le statut social des travailleurs indépendants'. Dans le texte néerlandais de l'article 55/7, § 1er, alinéa 2, en projet, de la loi du 15 mai 2014 (article X + 32 du projet), on écrira dès lors « overeenkomstig artikel 20 van het voornoemde koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, waarbij de aangeslotene zich aansloot ».

Article X + 38

24. Comme l'a confirmé le délégué, le début de l'article 74, § 1er, 5°, en projet, de la loi du 27 octobre 2006 'relative au contrôle des institutions de retraite professionnelle' doit être rédigé comme suit : « les avantages extra-légaux constitués en matière de retraite, ... ».

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Wim GEURTS

Marnix VAN DAMME